

DANIEL BERGMAN

HAAVOITTUNUT SYDÄMENI

ELÄMÄ BERGMANIN PERHEESSÄ

MINERVA

Daniel Bergman

HAAVOITTUNUT SYDÄMENI

Elämä Bergmanien perheessä

Ruotsin kielestä suomentanut Katarina Luoma

Nordiska Ministerrådet beviljat bidrag för översättningen.
Pohjoismaiden ministerineuvosto on myöntänyt käännöstuen tälle kirjalle.

Ruotsinkielinen alkuperäisteos:

Hjärtat

© Daniel Bergman and Bokförlaget Polaris A/S 2021 in agreement with Politiken
Literary Agency

Potilaiden nimet, paikat, ajat ja muut tunnistettavat yksityiskohdat ovat keksittyjä.
Kaikki mahdolliset yhtäläisyydet todellisten tapahtumien kanssa ovat sattumaa.

Sitaattien suomennokset Katarina Luoma, ellei muuta mainita:

Kirjailija on siteerannut vapaasti Käbi Laretein tuotantoa sekä Ingmar Bergmanin
teosta *Laterna Magica* (s. 21, 35) ja hänen muita kirjoituksiaan ja äänitallenteitaan.
Useat Henry ”Nypan” Nybergin sitaateista on poimittu hänen elämäkerrastaan
I projektorns sken (Filmkonst, Pajazzo förlag, 2005) teoksen kirjoittajan Per Axel
Nordfeldtin luvalla.

Andrei Tarkovski: *Martyrologion: dagbocker 1970–1986*, ruots. Håkan Lövgren
(Atrium, 2012) s. 123 ja 140.

Paul Britten Austin: *Angående något som hände Tjajkovskij* (Carlsson bokförlag,
1995) s. 315–318.

Christer Kihlman: *Alla mina söner* (Alba, 1980), suom. Pentti Saaritsa: *Kaikki minun
lapseni* (Tammi, 1980) s. 224.

Virsi 492 *Ystävä sä lapsien*, suom. Lauri Pohjanpää s. 48.

Astrid Lindgren: *Madicken* (Rabén & Sjögren, 1960) s. 250.

Henrik Ibsen: *Villisorsa* (WSOY, 2001), suom. Eino Palola s. 268.

Rammsteinin kappaleen *Mein Herz brennt*, sanat Rammstein ja Jacob Hellner s. 5.

Suomenkielinen laitos:

© Minerva Kustannus, 2023

www.minervakustannus.fi

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Suomenнос: Katarina Luoma

Etukannen kuva: Lennart Nilsson / Lehtikuva

Etukansi: Tuomo Parikka / Four Eyes Design

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-756-1

Painettu EU:ssa

Nun, liebe Kinder, gebt fein Acht.
Ich bin die Stimme aus dem Kissen.
Ich hab' euch etwas mitgebracht.
Hab' es aus meiner Brust gerissen.

Rakkaat lapset, kuunnelkaa.
Olen ääni tyynystä.
Olen tuonut teille jotain.
Repinyt sen rinnastani.

Rammstein

(suom. Katarina Luoma)

Hei sydämeni!

Kutsun sinua tuolla nimellä, koska ajattelen monesti, että sinä pidät minut elossa. Vaikka en tietenkään sano niin *nyt*, kun sinulla on enemmän kuin tarpeeksi kannettavaa kapeilla hartioillasi. Voit lukea tämän kirjeen kuolemani jälkeen, jos tahdot, mutta ehkä vasta kun olet täyttänyt kahdeksantoista? Äitisi päättää sen. Kirjoitan, sillä pelkään hyvästä syystä, että minulta jää näkemättä iso osa lapsuudestasi emmekä voi enää viettää aikaa yhdessä, kun olet aikuinen. Ajatus on minusta sietämätön, mutta se on väistämättömästi läsnä, en hitto vie pääse sitä pakoon. Ehkä jonnain kauniina päivänä ihmettelet, mikä oikeastaan johti siihen, mitä minulle tapahtui – ja sinulle.

Toisaalta olen painanut peukkuja sinun kanssasi yhteen ja *luvannut*, etten jätä sinua ainakaan kymmeneen vuoteen. Silloin olet ehtinyt täyttää kaksikymmentäyksi. ”Kun painaa peukkuja yhteen, ei voi valehdella”, kuten sinä olet huomauttanut. On kuitenkin hetkiä, jolloin täytyy silti ehkä valehdella. Myös lapselleen, mutta palataan siihen myöhemmin.

Joulukuu, joulukuusi koristeltuna kuusenjalassa. Sää on vaihteleva. Tommy istuu tietokoneen ääressä ja tutkii Tukholman sääennustetta työvuoron alussa. Harmaata, sateista illalla ja yöllä, mutta pilvet ovat riittävän korkealla. Toistaiseksi on mahdollista lentää.

Tavallinen signaali alkaa ulvoa: *Prio 1*. Hän nousee heti, jättää tietokoneen auki ja menee käytävään. Nappaa vauhdissa mukaansa neonkeltaisen takkinsa lokerosta ja jatkaa matkaa autohalliin. Ohittaa paloautot, jotka odottavat siellä ovet auki valmiina yön tulevien hälytyksien vuoksi. Jatkaa matkaa syvemmälle pimeyteen aseman pienestä sivuovesta.

Oikeanpuoleisen alueen takana hän erottaa Mölnvikin valaistun keskustan, ruokakauppa Ica Kvantumin ja pysäköintialueen, jolla on käynnissä kiireinen ilta näin joulun alla. Tommy nousee helikopterin jalaksen astimelle ja avaa oikean etuoven. Kumartuu sisään ja kytkee päävirran.

Kojetauluun syttyy joukko punaisia, keltaisia ja lämpimänvalkoisia valoja. Helikopterin suorittaessa automaattista tarkistusta hän ahtautuu istuimella kypärän vieressä lojuneisiin pelastusliiveihin. Sulloutuu paikalleen samalla, kun hän käynnistää FADEC-laatikot, jotka ohjaavat moottoreiden tehoa. Nekin tekevät automaattisen tarkistuksen, ja mittarit näyttävät *full deflection*. Hän vetää kypärän päähänsä. Käynnistää kaksi primepumppua, jotka alkavat saman tien syöttää lentopetrolia. Kaksi muuta kytkintä asettaa kummatkin moottorit joutokäynnille. Ulkoa kuuluu nyt starttimoottorin ujellus. Generaattori käynnistää ensimmäisen moottorin, joka käy kuormittamattomana, kunnes

kakkosen moottori lähtee käyntiin automaattisesti. Tommy tarkkailee mittaus- ja säätölaitteita sormet katossa siihen asti, että kumpikin moottori käy kunnolla. Kolme *avionic master switch* -kytkintä aktivoi kaiken tarvittavan viestinnän helikopterissa: lento-VHF:n, meri-VHF:n, Rakel-radion, puhelimen, GPS-paikantimen, *moving map* -karttanäytön ja intercom-systeemin eli sisäpuhelimen.

Anestesiahoitaja Lisa seisoo helikopterin edessä, Tommy näyttää peukkua, ja Lisa siirtyy paikoilleen matkustamoon parien viereen.

Ambulanssihelikopterin tämän yön ensihoitaja ja navigaattori Gunilla hyppää Tommyn viereen omalle paikalleen. Hän on jo pukeutunut ylleen pelastusliivin, kypärän ja pimeänäkölasis. Tommy panee moottoreiden päävirtakytkimen lentotilaan. Moottoreiden teho nousee sataan prosenttiin, ja ne alkavat pauhata ohjaamon ulkopuolella.

Helikopterissa ja kypärän sisäpuolella meteli kuuluu vain huminana. Moottoreiden teho ja pyörivä roottori tärisyttävät hieinan istuinta. Lukemattomat mittaus- ja säätölaitteet Tommyn ja Gunillan edessä kimaltelevat himmeästi pimeydessä.

Gunilla: *Before take off check list briefing.*

Tommy: *Standard.*

Icaan menevät ihmiset katsovat helikopteria, joka jylisee voimakkaasti valonheittimien pelastusaseman pihassa. Joku lasta kädessä pitävä pysähtyy nähdäkseen sen nousevan ilmaan.

Gunilla: *Warnings and cautions.*

Tommy: *Check.*

Gunilla: *Altimeters.*

Tommy: *Set.*

Gunilla: *Avionics and navigation.*

Tommy: *Set.*

Gunilla: *Check list complete.*

Tommy: *Landing lights on. Cabin clear?*

Lisa: Takana valmista.

Gunilla: *Clear left side.*

Tommy: *Clear right side – lifting.*

Vain muutaman minuutin kuluttua siitä, kun Tommy istui toimiston lämmössä, hän nostaa varovasti vipua istuimensa vasemmalla puolella. Roottorin lavat kallistuvat, jotta ne saisivat nostovoimaa. Melu yltyy. Oikea käsi säilyttää tasapainon polvien välissä olevalla ohjaussauvalla. Jaloilla hän käyttää polkimia, jotka auttavat tasapainon ylläpitämisessä ja hallitsevat pyrstörootoria.

Tommy: *Hover check complete.*

He irtoavat asfaltista, Tommy kääntää jymisevän koneen tuulta päin.

Tommy: *Go.*

Helikopteri alkaa hitaasti nousta taaksepäin.

Gunilla: *Fifty feet, hundred, hundred and fifty.*

Kone leijuu yhä taaksepäin ja kohoaa vinosti ylöspäin. Lisa istuu parien vieressä pimeydessä ja näprää näyttöä, sinivalkoinen valo valaisee hänen kasvonsa. Määränpää, koordinaatit, potilaan oireet.

He nousevat 170 jalkaan, 50 metrin korkeuteen.

Gunilla: *TDP. (Take off Decision Point.)*

Tommy: *Flying.*

Helikopteri pysähtyy ilmassa, taipuu eteenpäin nöyrästi kumar-
taen tai kuin ottaakseen vauhtia ja suuntaa sitten täyttä höyryä

joulukuiseen pimeyteen. Valonheittimet sammuvat, palamaan jäävät lentovalot ja pieni valkoinen välkkyvä lamppu pyrstössä. Aluksi lennetään luoteeseen, koska tuulee pohjoisesta.

Lisa: Hitto, tässä lukee Daniel Bergman.

Gunilla: *Positive rate of climb. Air speed alive.*

Kun he ovat nousseet 500 jalkaan, he kääntyvät etelään ja otavat kurssin kohti määränpäättä.

Gunilla: Ambulanssihelikopteri 379-5980 kutsuu hätäkeskusta.

Hätäkeskus: Hätäkeskus kuuntelee, 379-5980 vastatkaa.

Gunilla: Kolme henkilöä kyydissä. Lentoaika Storholmeniin kuusi minuuttia.

Hätäkeskus: Kolme henkilöä, lentoaika kuusi minuuttia. Hätäkeskus kuittaa.

Gunilla: Onko se *meidän* Daniel Bergmanimme?

Tommy: Hän asuu Storholmenissa. Tiedän talon.

Lisa: Onko hän syntynyt 1962?

Gunilla: Saattaa hyvin olla.

”Melkein viikon myöhässä olevat kuukautiseni (eivät ole alkaneet vielä) aiheuttavat suurta jännitystä ja sotkevat asioita niin paljon – ja herättävät äkkiä sekä Immissä että minussa ajatuksen, millaista olisi, jos minä odottaisin lasta. Ja ajatus, joka ensin on pelkkää spekulatiota, tulee koko ajan todellisemmaksi ja luo eräänlaisen odotuksen. Kerran aiemminkin se kävi näin, mutta tällä kertaa I. on alkanut puhua siitä puhelimesta niin valoisasti ja toiveikkaasti, että minä kuljen nyt ympäriinsä ja toivon salaa mutta aika voimakkaasti, että raskaus olisi totta. Se olisi, kuten I. sanoo, parasta, mitä meille voisi tapahtua.”

Hämärä laskeutuu aikaisin Bungehallenin ruokakaupan ylle Fårösundissa. Ei ainuttakaan turistia tähän aikaan vuodesta. Pitelen kädessäni jauhelihapakettia ja tarkistan viimeisen käyttöpäivän, kun sairaanhoitaja soittaa Tukholman sairaskodista:

”Äitisi lähdön hetki alkaa olla käsillä. Halusin ilmoittaa sinulle... siltä varalta, että tahdot tulla käymään?”

Panen jauhelihan ostoskärryihin ja kävelen kohti tomaattimurskia.

”Vai niin, valitettavasti... Olen Gotlannissa. Onko siskopuolelleni kerrottu?”

”Kyllä, olen soittanut hänelle, hän on tulossa tänne.”

”Kiitos! Kiitos kaikesta avusta. Soita minulle, kun äitini on... kuollut. Jos vain voit.”

Lautta lähestyy yltyvässä itätuulella Fårön puolta. Onnentunne. Minun Fåröni, voin viipyä täällä kolme päivää. Kirjoitusmökissä. Suosikkisäässäni, harmaassa ja tuulisessa.

Menen seurantalolle, jossa on Fårö Framtid -yhdistyksen perinteinen kirpputori. Kerstin Kalström myy kotona leivottuja pikkuleipiä, antaa minulle mökin avaimen. Mutustan pientä suklaan makuista unelmaa, kun puhelin soi *taas*, vastaan ärtyneenä. Siskopuoleni itkee luurissa, äitimme on kuollut.

Sysipimeää ja navakka puhuri illalla. Olen polvillani maassa ja yritän sytyttää kynttilää isoisäsi Ingmarin ja hänen viimeisen rakkautensa Ingridin haudalle. Ingrid kuoli kaksitoista vuotta ennen isoisääsi, joka tuli likimain hulluksi yksinäisyydestä. Hän

oli eristäytynyt muista koko elämänsä, vaikka oli monesti naimisissa, hänellä oli lapsia ja hän ohjasi ja näytteli. Tuolloin hän jäi kuitenkin ensimmäisen kerran toden teolla yksin ja oli kyvytön vaikuttamaan siihen itse.

En tiedä, onko kuolema itsessään yksinäistä vai ei. Ainakin seurana ovat lukuisat muut, jotka ovat joskus eläneet tällä planeetalla. Oli miten oli, isoisäsi makaa jalkojeni alla tässä tuulisessa pimeydessä vieressään urna, jossa ovat Ingridin tuhkat.

Ingridin urna haudattiin alun perin Roslageniin, mutta joitakin vuosia hänen kuolemansa jälkeen isoisäsi ohjasi uuden näytelmän. Ingrid kaivettiin ylös, eikä se ollut aivan yksinkertaista, siirrettiin Fårölle ja haudattiin hautausmaan koilliskulmaan lähelle mukulakivistä rakennettua muuria. Isoisäsi oli onnistunut suostuttelemaan paikalliset kirkkoviranomaiset, että hänet itsensä haudattaisiin sinne niin, että hänellä olisi arkussaan ”näkömä Kyrkvikenin lahdelle”, kuten hän oli kaavaillut. Kun hän näki paavin hautajaiset tv:stä, hän oli yhtäkkiä oivaltanut, millaisen arkun hän itse tahtoi, hän ei halunnut tulla poltetuksi.

Isoisäsi oli mielellään ajoissa. Hän oli siirtänyt rannekellonsa ajan viisi minuuttia edelle GMT:tä ja kaiken maailman atomikelloja. Sillä tavalla hän pystyi olemaan hiukan etuajassa ja pitämään ajan hitusen paremmin hallinnassa. Jo paavin hautajaisten jälkeisenä päivänä hän tilasi tarkan kopion loisteliaasta arkusta Fårön parhaalta puusepältä. Tutkaili sitä tyytyväisenä tämän venevajassa, kun se oli valmis käyttöön otettavaksi alle kolme vuotta ennen lopullista päätepysäkkiä.

Arkku rakennettiin setripuusta. Jos julkisivun rakentaa setripuusta, se kestää huoltamattomana vähintään viisikymmentä vuotta, sillä puulaji tunnetaan siitä, että se sietää lähes mitä tahansa aika ajoin varsin ankarassa ilmastossamme. Sitä täytyy

huoltaa oikeastaan vain, jotta se säilyttäisi värinsä. Sitä on vaikea sanoa etukäteen, miten se pärjää 180 senttimetrin syvyydessä Fårön kalkkipitoisessa maassa. Isoisäsi oli hyvin tyytyväinen sekä paikkaan että arkkuun, ja luulen, että hän odotti innokkaasti, että hänet laskettaisiin pian Ingridin tuhkien viereen. Ajatus lohdutti häntä. Se, mitä Ingrid itse olisi halunnut, pysyy ikuisesti tähtiin kirjoitettuna. Kysymys kuuluu, onko sillä koskaan ollut mitään merkitystä, silloin aiemmin tai myöhemminkään.

Meri pauhaa Kyrkvikenillä. En onnistu sytyttämään hautakynntilää, jonka ostin Bungehallenista, tulitikut sammuvat koko ajan kovassa tuulessa. Hautausmaalla on nyt verrattain autiota, kun suurin osa väestä on mennyt ehtoollisjumalanpalvelukseen, joka alkaa hetken kuluttua. Vieras pelottava keski-ikäinen nainen seisoo yksin ja hiljaa pimeydessä aivan liian lähellä minua, vain pari metriä selkäni takana. Hänen takkinsa lepattaa tuulesa ja kahisee heikosti. Hän tuijottaa yrityksiäni saada yksi ainoa liekki palamaan riittävän kauan, jotta se sytyttäisi tämän hemmetin kynntilän. Ehkä hän on paha henki? Tai turisti? Kenties jopa julkkisturisti? Käännyn häntä kohti.

”Oliko sinulla jotain asiaa?”

”Ei.”

”Mutta haluat ehdottomasti seistä siinä juuri nyt?”

Nainen ei vastaa ja lähtee painelemaan hautausmaan poikki takki hulmuten. Iso tulitikkiuaski on lähes tyhjä, ennen kuin viimein onnistun sytyttämään uhmakkaasti lepattavan liekin.

Koko kirkko on valaistu kynntilöin, niitä on kattokruunuissa, ikkunoilla ja joka penkkirivin päädyssä. Saaren asukkaat istuvat penkeissä tikkitakit yllään huolimatta lämpötilan noususta. Kiertelen ympäriinsä ja tervehdin tuttujani. Kohtaan karun

lämmön, kodikkuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen. Ei ylisanoja, teeskentelyä, vääristelyä eikä naamioita. Joidenkin luona olen leikkinyt lapsena. Toisia olen hoitanut, kun työskentelin päivystyksessä Visbyssä. Joidenkin kanssa olen ollut merellä kuljettamassa matkustajia Gotska Sandöniin. Yhden kanssa olen tehnyt metsätöitä. Kalastanut turskaa myös. Penkeissä istuu jokunen ulkokuntalainen Tukholmasta. Heidät tunnustetaan, koska ainoastaan he ovat riisuneet ulkovaatteensa. Tahdon istua yksin ja vajoan omaan kaukaiseen peräpenkkiini takki ylläni.

Färön pappi Agneta, joka kastoï sinut, siunasi isoisäsi hautaan, vihki setäsi ja konfirmoi serkkusi, on myös kierrellyt kirkossa pitkät punaiset hiukset valkoiselle kaavulle laskeutuneena ja kärtellyt seurakuntalaisia. Sitten messu alkaa. Agneta puhuu kuolleista ja meidän muistoistamme heistä. Kuolleita kohtaan tuntemastamme rakkaudesta, joka yhä elää meissä elävissä.

Rakkaudesta?

Nyt molemmat vanhempani ovat kuolleet, ja jos Agneta on oikeassa, minun pitäisi ehkä muistella heitä, rakastaa ja ehkä jopa kaivata heitä? Kenties minun pitäisi ylipäättään tuntea jotain? Papin sanojen kannustamana istun kovalla epämukavalla kirkonpenkillä ja yritän pusertaa itsestäni rakkautta.

Se on tietysti turhaa. Mieleeni nousee muistikuvien katkelmia, näennäisen samantekeviä ja täysin vailla kiinnekohtia. Kukaties olisi hienoa etsiä jonkinlaista ymmärrystä tai ainakin tunnetta kerrottavaksi sille ainoalle, joka on tärkeä:

Sinulle.

Kaikki, ja todellakin kaikki, vakuuttavat, että yhdeksänkymmentäkaksivuotiaaksi elänyt isoäitisi oli Upea, Antelias, Lämmin, Rakastettava, Huumorintajuinen, Älykäs ja Kaunis: suuri Konserttipianisti, lahjakas Kirjailija, kerrassaan rakastettu Taiteilija.

Miksi minä en kykene aistimaan edes häivähdystä kaikesta siitä rakkaudesta ja ihailusta, jota muut ovat tunteneet häntä kohtaan?

Yhteistä isoäidillesi ja minulle on ollut *vilpillisyys*, epäluotettavuus, sillä ammattimme ovat yhtenäen olleet tärkeämpiä kuin ihmissuhteet, perhe, ystävyys ja rakkaus. Samaa meissä on ollut suojautumisen tarve. *Yksinäisyys*. Ensin itse valittu yksinäisyys, pikkuhiljaa tahattomaksi muuttunut, aivan kuten isoisäsi-kin kohdalla.

Isoäitisi kirjoitti niin paljon, ei vain kirjoja vaan myös kirjeitä. Ne monet kauniit sanat, jotka hän kirjoitti minulle. Lukuisat rakkaudentunnustukset. Mikseivät ne ole ikinä koskettaneet minua vähäkään? Ne ovat varmasti olleet *totta* kirjoittamishetkellä. Siitä ei voi olla epäilystäkään. Joka sana on ollut ehdottoman *tos*i. Mutta minä hapuilen sumussa todellista tunnetta.

Kompassi pyörii eksyneesti istuessani yksin kirkonpenkillä samana pyhäinpäivän iltana, kun isoäitisi on kuollut. Kaikki muut istuvat edessäni tiiviisti yhdessä kynttilöiden loisteessa ja muistelevat kuolleita rakkaitaan, mutta minä muistan tuskin mitään.

Ehkä minun pitäisi yrittää? Jos ei muusta syystä, niin perinöksi sinulle.

Storholmen, 17. toukokuuta 2020. Aivan kuten joka ainoa aamu tätä nykyä, heräsin jo suden hetkellä puoli viideltä. Kun tietoinen mieli irtautuu alitajunnasta. Sydämen ääni tunkeutuu läpi parhaassa tapauksessa säännöllisellä tikityksellään. Olen oppinut keskittymään hengitykseen, kun aivojen monet syyt pelätä luikertelevat sisään särkyneen puolustusmuurin pienimmästäkin raosta. Ehkä ajatus elämän päättymisestä vahvistaa kiitollisuudentunnetta siitä, että on elossa? Onnistuin nukahtamaan uudestaan tänä aamuna ja sain uneksia vielä vähän aikaa.

Kai pelko sentään on aito tunne? Se on hiipien, lähes huomaamattomasti tarttunut sinuunkin. Se ei taida olla mikään ihme? Toivon, ettei se seuraa sinua aikuisuuteen. Kun luet tämän, ymmärrät ehkä miksi. Ehkä vapaudut siitä.

Minussa pelko asuu nykyään sydämessäni kuin rytmikkäästi lyövä sävel. Joskus heikkona, hädin tuskin havaittavana. Toisinaan voimakkaana ja lähes sietämättömänä, ajoittain epäsäännöllisenä kuin rikkinäinen kellokoneisto. Enimmäkseen iltaisin ja suden hetkinä, mutta sitä minä en kerro sinulle, en ainakaan nyt. Totuuden kanssa eläminen (että aika on rajallisempaa kuin normaalisti) on tehnyt minusta herkemmän. Vuoroin euforisen pienistä arkisista asioista ja vuoroin kauhusta jäykän kaikesta ja ei mistään. Sinä olet tosiasiaa pääsyy siihen, että minulla on yhä *halu* jatkaa elämää sairauksistani huolimatta. Lähes koko elämäsi, siitä asti kun olit kolmevuotias, olemme asuneet yhdessä joka toinen viikko, ja nyt emme yhtäkkiä voi enää tehdä niin. Et uskalla enää asua kotonasi täällä Storholmenin saarella. Pelkäätkä kamalasti, että kuolen, kun olet yksin kotona kanssani. Tuntuu, että valut luotani pois kuin auringon lämmittämät hiekanjyvät sormien välistä.

Ulkoapäin näytät aina niin iloiselta ja huolettomalta, juuri sellaiselta kuin olet aina ollut, ennen kuin elämästä tuli vaikeaa. Nyt olet yksitoista vuotta, ja sinulla on kirkkaansiniset älykkäät silmät. Söpöä nenääsi koristavat pisamat levittäytyvät myös verrattain korkeille poskipäillesi, jotka olet ehkä perinyt minulta. (Sinä näytät minulta – ja äidiltäsi, mutta toisinpäin.) Olet itse sitä mieltä, että olet ihana, ja tulet yhä hurjan tyytyväiseksi, kun muistutamme sinua siitä. Silloin voi nähdä pienen hymynkareen suupielissäsi, vaikka torjutkin kohteliaisuudet sanomalla ”Joo, joo, tiedetään”. Muut sanovat, että olet tosi kiva, niin ”taitava”, ja sinulla on yllin kyllin ystäviä, jotka rakastavat sinua. Kuvaat ehtimiseen hauskoja tanssivideoita Tiktokiin ja käyt voimistelutunneilla neljästi viikossa.

Olet kokenut liikaa ikäiseksesi. Toivot, että sairauteni katoaa, jos et ajattele sitä.

”En minä tiedä, kuinka voin”, vastaat, kun kysytään.

Aiot joka tapauksessa asua luonani saarella perinteiseen tapaan koko kesän, kun elämästä tulee yhtä ainoaa pitkää kesälomaa. Kaipaavat niin paljon sitä, että elämä olisi kuten ennen: tahdot uida, pomppia trampoliinilla ja viettää aikaa saarella asuvien ystäviesi Tua Lin, Ottilian, Lovan, Elsan, Bonnien ja Annan kanssa. Toivot, että koulukaverisi Naddan ja Sillen tulevat kylään, he eivät ole lähdössä reissuun kesällä.

Kun toivotamme toisillemme nykyisin hyvää yötä Snapchatisssa, puhut usein siitä, miten paljon ikävöit Storholmenia ja Nelliä. Tuntuu siltä, että kaipaavat minuakin, mutta sitä sinä et sano. Jos olemme unohtaneet soittaa toisillemme, sanot ”anteeksi”. En tahdo, että pyydät anteeksi; sanon, että sinun pitäisi soittaa vain, jos *haluat*, ei siksi että sinun *täytyy*. Mutta sinä olet todella tarkka läheisistä ihmissuhteista. Sitä sinä *et* ole perinyt minulta.

Nyt ajattelin yrittää kertoa sinulle, sydämeni, miten me olemme minun mielestäni päätyneet tähän pisteeseen. Asioilla on näet yhteytensä, ja ne näyttäytyvät vain nipin napin minulle.

Etsin kuumeisesti mutta en löydä Sanaa, joka kattaisi koko Rakkauteni sinuun. Sitä vastoin sanoja tulee nyt hitonmoinen liuta, toivottavasti jaksat lukea ne. En liioin ole varma, kykenenkö noudattamaan suoraa aikajanaa, sillä kaikki kuuluu yhteen mutta on monimutkaista. Ole kärsivällinen, lapseni, aika kulkee kehää.

Isoisäsi kirjan kuvausta avioliitosta isoäitisi kanssa:

”Kaikki oli uutta sankarillista näytelmää, joka pian muuttui uudeksi sankarilliseksi katastrofiksi. Kaksi ihmistä jahtaavat identiteettiä ja turvaa ja kirjoittavat toistensa roolit, jotka he hyväksyvät, koska heillä on voimakas tarve olla toisilleen mieliksi. Naamiot säröytyvät nopeasti ja putoavat maahan ensimmäisessä myrskyssä. Kummallakaan ei ole kärsivällisyyttä tarkastella toisen kasvoja. Molemmat huutavat katseet pois käännettyinä: katso minua, näe minut, mutta kumpikaan ei katso. Ponnistelut ovat hedelmättömiä. Kaksi yksinäisyyttä on tosiasia, epäonnistuminen tunnustamaton realiteetti. Pianisti suuntaa kiertueelle, ohjaaja ohjaa, ja lapsi uskotaan pätevän voimavaran huomaan.”

Silja palkattiin ”perheen” lastenhoitajaksi jo kaksi viikkoa ennen syntymääni suunnitellulla keisarileikkauksella. On kerrottu, että hän hoiti minua kuin omaa lastaan ja meistä tuli hyvin läheiset, mutta minulla ei tietenkään ole ainuttakaan muistoa minkäänlaisesta läheisyydestä. En muista lainkaan hänen ulkonäköään, tuoksuaan tai ääntään.

Silja ei voinut lakata ajattelemasta minua. Lopun elämänsä hän kirjoitti epäsäännöllisesti kirjeitä, kunnes kuoli vuonna 2014, samana vuonna kuin isoäitisi. Vastasin harvoin tai en koskaan hänen kirjeisiinsä. Koin hänen kiintymyksensä tukahduttavana. Toisinaan kirjoitin takaisin ystävällisen etäisesti, toisinaan täysin sydämettömästi mutta totuudenmukaisesti, kun kehoitin häntä unohtamaan minut ja lopettamaan kirjoittelun, sillä minulla ei ollut muistoja hänestä eikä hän merkinnyt minulle mitään. Hän ei oikeastaan vaatinut yhteydenpitoa. Vaikutti enemmän siltä, että hänellä oli oma tarve, että hänen elämänkohtalonsa liikuttaisi minua hänen harottavan käsialansa välityksellä. Tunsin tukalan vaatimuksen tehdä vastapalvelus.

Kirjeiden tulo siis loppui, ja se tuntui hyvältä. Mutta sitten tuli vielä yksi kirje vuonna 2018. Siljan siskolta Sirkalta tällä kertaa. Eikö tämä ikinä päättyisi?

Daniel Bergman

Kun Sinä olit hyvin pieni, Sinulla oli lastenhoitaja nimeltä Silja Pennanen. Hän oli minun siskoni. Hän kuoli neljä vuotta sitten.

Kaunistelematon omaelämäkerta kaikesta siitä, mikä voi murtaa sydämen

Haavoittunut sydämeni on tarina Daniel Bergmanin vanhemmista, lapsuudesta tunnekylyssä kodissa, taistelusta kovassa elokuvateollisuudessa ja sairaudesta, joka pakotti hänet kirjoittamaan tämän kirjan rakkaalle tyttärelleen.

”He olivat kykenemättömiä rakastamaan muuta kuin työtään”, sanoo Daniel Bergman vanhemmistaan elokuvaohjaaja Ingmar Bergmanista ja konserttipianisti Käbi Lareteista. Anteeksipyytelemättömän rehellisessä omaelämäkerrassaan hän kuvaa traumaattista suhdetta vahvaan isään, joka ohjaili poikansa elämää joskus varsin julmin ottein.

Yksinäinen lapsi kasvaa elokuvien parissa ja rakastuu elokuvien tekemiseen. Lopulta kuitenkin filmimaailman pinnallisuus käy Danielille ylivoimaiseksi, ja filmiura vaihtuu ensihoitajan työhön. Kunnes vakava sydänvika ja MS-tauti tekevät hengenpelastajasta itsestään pelastettavan.

Haavoittunut sydämeni on rehellisyydessään henkeäsalpaavaa luettavaa.

”Mikä tarina ja miten pelottomasti kirjoitettu! – Daniel Bergman välittää koskettavan kuvan emotionaalisesti epävakaasta lapsuudesta, nuoruudesta ja aikuisuudesta isän suorassa tai epäsuorassa ohjauksessa. Sähköistävää tekstiä.”

– Dagens Nyheter

*”Nero! – Kyllä huomaa, että hän on Bergman.
Hän kirjoittaa uskomattoman hyvin.”*

– SVT, Go'kväll

Daniel Bergman on työskennellyt elokuvateatterioperaattorina, apulaisohjaajana ja ohjaajana. Bergmanin teki läpimurtonsa elokuvalla *Sunnuntailapsi* (1992). Hänen dokumenttielokuvansa *Prioritet ett* sai hänet vaihtamaan elämänsä suuntaa. Hän koulutettiin ensihoitajaksi ja on työskennellyt pelastustehtävissä Tukholman alueella ja Gotlannissa. *Haavoittunut sydämeni* on hänen debyyttinsä kirjailijana. Se oli myynti- ja arvostelumenestys Ruotsissa.

99.1

minerva
www.minervakustannus.fi

Etukansi: Tuomo Parikka/ Four Eyes Design

